

Ára 10 fillér (3 lei)

MAGYAR LAPOK

KERESZTÉNY NAPILAP

IX. évfolyam, 216 (2500) szám.

Csütörtök

Nagyvárad, 1940 október 10

Német csapategységek Romániában

Ottani tartózkodásuk célja kizárólag az, hogy a román kormány segítségére legyen a belső nyugalom fenntartásában

Berlinből jelentik (Függetlenség): A Romániában tartózkodó német csapategységekkel kapcsolatban kedden német jólinformált helyen nyilatkozatot tettek. A nyilatkozat a Wilhelm-strasse felfogását tükrözi vissza és mindenképpen autentikusnak kell tekinteni. Eszerint mindenekelőtt óriási tévedés a külföldi sajtóban megjelent minden olyan hír, amely arról szól, mintha Romániát megszállták volna a német csapatok. A Romániában tartózkodó német egységek kizárólag csak annak a garanciaszerződésnek a keretén belül tartózkodnak ott, amelyet a tengelyhatalmak adtak Romániának. Ez a garancia lényegesen különbözik az angol-szász garanciális szerződéstől és véglegesen nincsen semmiféle éle harmadik, vagy negyedik külföldi hatalmak ellen.

A német-olasz garancia természetesen nem elméleti jellegű és semmiféle provokatív jellege sincsen, mint amilyen az angol garanciáknak volt. Semmi mást nem akarnak a tengelyhatalmak, mint segítségére lenni Romániának abban, hogy a nyugalmat biztosíthassa és a belső felépítés munkáját elvégezhesse. Van ezeknek a csapatoknak természetesen bizonyos oktató jellegű is, azonban semmiféle szanciós kombináció nem fűzhető a német csapatok ottlétéhez.

A petróleum-vidékek megvédése a további szabotázs tevékenység ellen.

Belgrádból jelentik: A Politika berlini tudósítója jól informált körökből úgy értesült, hogy német katonai instruktorokat küldtek Romániába, hogy a román hadsereget a modern

legyverviselésben kiképezzék. Ugyanezek a körök azt hiszik, hogy a német katonai misszió tagjai, tekintettel az angol ügynököknek a petróleumvidékeken legutóbb végrehajtott

Új Balkán-szövetséget hoznak létre Törökország kizárásával

Rómából jelentik (MTI): Mértékadó olasz körökben megcáfolták az egyik angol lap hírért, mely szerint Olaszország és Németország

szabotázs-akciójára, biztosítékot fognak nyújtani a területeken és lehetetlenné teszik újabb szabotázsakciók elkövetését. (Bud. Tud.)

Kenyér buzaliszt nélkül.

Az *Universul* cikket közöl az új román egységes kenyér bevezetéséről. „Ez a kenyér úgy néz ki, — írja, — mint a málé. Keletlen, van benne árpa- és kukoricaliszt, sőt talán szalma is, csak éppen buzaliszt nincsen és szétmorzsolódik.” A cukorbeszósok akciót indítottak, hogy a Graham-kenyeret, amelynek sütését ugyancsak betiltották, ismét engedélyezzék. (Bud. Tud.)

új Balkán-szövetséget akar létrehozni Románia, Jugoszlávia, Bulgária, Görögország és Albánia részvételével, Törökország kizárásával.

Huszonhét magyar bányászt gyilkoltak meg a Zsilvölgyében

A román hatóságok nem tesznek semmit a kegyetlenkedések megszüntetésére

Székelvudvarhelyről jelentik: A bécsi döntéssel megvont határon és a Kárpátok határszakaszán egyre érkeznek kisebb-nagyobb tömegben a határon túlról kiülődőzt magyarok. A régi királyság területéről érkezők csaknem mind Galac és Bakau környéki munkásaladok. Rajtuk kívül újabb többszáz csoportot várnak, mert a románok a regáltól minden nekik nem felső magyart kiutasítanak.

Az Erdély déli részén dühöngő magyar-üldözés a Zsil-völgyi bányavidéken éri el tetőpontját. E vidék lakosságának nagyrésze magyar bányászviselő és bányamunkás. A szerencsétlen bányamunkások egyrésze megkísérelte, hogy a rendszerint éjszaka rájuk törő

román terroristákkal szembeszálljon. Erre negyven magyar munkásaladot ismeretlen helyre hurcoltak. Csak Petrozsény és Lupény környékén 27 magyar bányászt gyilkoltak meg. A Makó és Gyula közötti határszakaszon át érkezett menekültek 18 bányászgyermeket hoztak magukkal, akiknek vagy a szüleit gyilkolták le, vagy hurcolták el a románok, vagy menekülés közben elszakadtak hozzátartozóiktól. A román hatóságok a merényletekkel szemben mindenütt teljesen passzív magatartást tanúsítanak. All ez a legtöbb falu román jegyzőjére és közegeire éppugy, mint a városok katonai vagy rendőrpáncsnokaira. A temesvári magyarok például számtalan esetben akartak védelmet kérni Sárbu ezredestől, az ottani rendészeti körzet parancsnokától, de nem sikerült közbelépésre bírni. Az utóbbi napokban egyszerűen nem fogad ilyen üldözési ügyben. Jellemző a magyarok magatartására az a tény, mely egy dr. Kovács nevű temesvári bányaróvossal történt. Az ügyvéd családját távollétében, őt magát pedig hivatása teljesítése közben utasították ki. Hiába hivatkozott arra, hogy éppen beteghez hívták és oda siel, a román fegyveres vasgárdisták az ország területének azonnali elhagyására kényszerítették. Még anynyi időt sem engedtek, hogy hazamenjen és átöltözzön. Orvosi táskáját a műszerekkel együtt kitépték kezéből, majd a határ közelében felöltőjét, cipőjét és kalapját is elvették a kísérő vasgárdisták. Meztláb, bekötött fejjel jelentkezett az orvos a magyar rendőrségen. Családjáról csak kedd este tudta meg, hogy felesége, valamint kis fia és leánya a határszakasz másik pontján léptek át a határt.

A román minisztertanács tagadja a magyarok ellen elkövetett brutalitásokat.

Bukarestből jelentik: (Bud. Tud.) A *Brassói Lapok* után a lap fillérését, a *Népújságot* is betiltották. Hírszerint ezeken kívül több más dél-erdélyi magyar lap betiltására is sor kerül. A román sajtó is izgat a magyar kisebbségi sajtó ellen. A

A bánási német lakosság tiltakozása a románok önkényeskedései ellen

Rémítettek sorozata Temesváron. — Hatezer kisebbségi katona éheztetése és kinzása a vetiscsai táborban

Szófiából jelentik: (MTI.) A Zora című bolgár lap temesvári levelet közöl, mely arról számol be, hogy a bánási német lakosság egyre harciasabb tiltakozó gyűléseket tart a románok önkényes magatartása ellen, mely a bécsi döntés óta nemcsak a magyarokkal, hanem a németekkel szemben is megnyilvánul. Bár a román hatóságok a tüntető megnyilatkozások elfojtására egymás után adják ki az erélyes hangú figyelmeztetéseket, ezek hatástalanok maradnak és a tüntetések mindennaposak. A németek házaik sértő feliratokkal mazolják be, s a házakba rondaságokkal telt csomagokat dobálnak be. Megtámadják a magányos tanyákat és a gazdálkodó családokat az utakon és mezőkön. A temesvári katolikus templomba behajtottak egy szamarat, amelyen trágár és sértő feliratu táblák voltak. A román hatóságok kísérlete, a tettesek kézrekerítésére meddőnek bizonyult.

Az erdélyi kisebbségi lakosságot méltatlankodással töltik el azok a hírek, amelyek a vetiscsai táborból érkeznek, ahol a nem megbízható és kisebbségi származású román katonákat őrzik. Hír szerint hatezer embert zártak be ebbe a

táborba, ahol leirhatatlan viszonyok között tengetik életüket és kénytelenek a durvaságon kívül az éhínséggel is megküzdeniük, mert táplálékul csak néhány szem burgonyát és olajbogyót kapnak.

A román kormány felkérésére Purgly László és Gyárfás Elemér Budapestre utazott a magyar területről kiutasított románok érdekében.

Budapestről jelentik (MTI): Purgly László és Gyárfás Elemér kedden délután Budapestre érkezett és nyomban eljárt a magyar kormányhatóságnál a legutóbbi retorziós intézkedések során kiutasított román nemzetiségűek ügyében. A romániai erdélyi részek magyar vezetői nyilvánvalóan a bukaresti kormány felkérésére tették ezt a közbenjárást. A kérdés a román és magyar kormány között megbeszélés tárgyát képezi, míg megoldást nyer

**Legújabb pesti szörmék megérkeztek,
a legolcsóbb árakban készülnek,
a legjobb modell szerint**

E R - K A - szücsnél

Nagyvárad, Rákóczi-ut 17

Curentul felhívja az illetékesek figyelmét, hogy az aradi magyar lapok nem közlik a románok Észak-erdélyből történt kiutasításának hírére. Több bukaresti lap, főként a *Curentul*, továbbra is éles magyarellenes hangnemben tárgyalja a kiutasítások ügyét és igyekeznek az ottani magyarsággal szembeni bánásmódot cáfolni. Ugyanakkor a legújabb meséket találják fel az észak-erdélyi románsággal szemben tanúsított magyar magatartásról.

A keddi esti minisztertanácsról kiadott közlemény is cáfolni igyekszik a magyarokkal szemben elkövetett brutalitásokat. A belügyminiszter közleménye azt állítja, hogy a határon túlra „átment” magyarok az átadott területre valók és „ön-szántukból” mentek át. *Horia Sima* egyébként ma este a brassói gimnáziumban „A román-magyar viszony” címmel előadást tart. *Antonescu* államvezető a papokhoz intézett felhívást, hogy támogassák az új rendszert, a nemzeti ujjaszülést.

Megtorlást!

Torockót felgyújtották a Maniugardisták

A képviselőház is foglalkozott a romániai magyarüldözésekkel

Budapestről jelentik (MTI): A felsőház ma délelőtti rövid ülést tartott, amelyen egyhanguan elfogadta a keresztény felekezetek egyháznagyjainak felsőházi tagságáról szóló törvényjavaslatot és a miniszterelnök indítványát a visszatért területek képviselőinek behívásáról.

A képviselőház ma délelőtti ülésén *Cselényi Pál* napirend előtt szóvártette a Romániában folyó magyarüldözést, mely a huszadik századbeli ember képzelmét felülmulja. Nem egyéni akcióról van szó, — úgy mond — hanem tervszerű tömegterrorról és a jogfosztó intézkedések egész soráról. Az intézkedések fő célja, hogy a magyarság életét Romániában lehetetlenné tegyék és ezzel őket az ország elhagyására kényszerítsék, hogy így a lakosságcsere eszméjét egyoldalú lakosságeltávolítással keresztülvigyék. A képviselő eseteket sorol fel. A többi között elmondja, hogy a magyarok ezreit hívták be katonai szolgálatra, ezeket teljesen kiéhezítették, hogy kikényszerítsék belőlük az optálási nyilatkozat aláírását. Ezután pár napra hazaengedték őket, de még gyakrabban az aláírt optálási „nyilatkozat” alapján egyenesen a határra hurcolták őket. A román

törvények szerint a mezőgazdasági ingatlanokat az állam birtokába veheti, ha azok tulajdonosai elhagyták az országot. A magyarok ezreit most kiverik, kiüldözik az országból, vagy átteszik a határon s ingatlanait a fenti törvény alapján lefoglalják.

A képviselő az elmondottak alapján teljes elégtételt követel. Nemzeti önéretünkhez lennénk — úgy mond — méltatlanok, ha a túrellem végső határáig elérve, nem kiáltanánk oda, hogy betelt a mérték és minden eszközt meg nem ragadnánk, hogy Romániát rákényszerítsük nemzetközileg vállalt kötelezettségének teljesítésére. Kérte a kormányt, hogy ne riadjon vissza a legerélyesebb intézkedéstől se, hogy vége vessék hatszázezer magyar testvérünk gyötrelmeinek.

— Üzenjük a határon túl élő magyar testvéreinknek, — folytatta a képviselő, — hogy ne féljenek, bizzanak, mert meg tudjuk és meg akarjuk őket védeni.

Beszéd közben a képviselők többször adtak kifejezést méltó felháborodásuknak. A közbeszólások a legerélyesebb intézkedéseket követelték.

„Kénytelenek vagyunk a megtorlást folytatni, sőt fokozni”

— jelentette be a miniszterelnök

Teleki miniszterelnök azonnal válaszolt a felszólalásra és a többi között ezeket mondotta:

— Tudjuk azt, hogy a bécsi döntés utáni időkben a román kormány nem volt ur a saját portáján. Ez volt az oka, hogy bizonyos türellemmel vártunk és azt akartuk, lássák, hogy a magyar hadsereg hogyan vonul be a visszacsatolt területekre és lássák a néplélek megnyilatkozását. Nehéz szívvel, de vártuk, hogy Romániában megjön a józan belátás. De ez nem érkezett meg. Ha már kilengések történtek, akkor ez legfeljebb a mi részünkről lett volna indokolt huszonkét év szenvedései után. Ezzel szemben láttam, hogy egyes magyar tiszteknek a románok a kezét csókolták, hátából, hogy olyan rendet teremtettek és sok mindent nem tesznek meg, amit az eddigi uralom megtejt.

— Gyárfás Elemér — folytatta a miniszterelnök, — kihallgatást kért a román miniszterelnöknél, de nem kapott s a román kormány részéről semmi intézkedés nem történt. Mi a magunk részéről megtettünk mindent. A felszabadulás utáni napokban magamhoz kérttem a két román püspököt és megmondtam nekik kemény bírálatunkat az eltelt huszonkét esztendőről, de hozzátettem, hogy békét, igazságot és megnyugvást akarunk és kérttem, hogy ebben legyenek segítségemre. A magyar

katonaság két ízben lépett közbe ott, ahol gépfegyverrel lőttek a bevonuló csapatokra. A gépfegyveres támadás azonban nem tartozik a kisebbségi jogok közé. Tudjuk az okot, hogy a magyar üldözések miért történnek és miért indultak meg. Egyrészt, hogy a bécsi döntés megváltoztatását kiereszokolják.

A miniszterelnök itt utalt a román lapok célzásaira, a többi között az *Universul* cikké-

Az új 45. magyar kir.

osztálysorsjátékon

közel 10 millió pengőt
sorsolnak ki. Sorsjegykészlet
kevés, rendeljen sürgősen

UJHELYI ÉSTARSA
Ióarúsítónál
Telefon: 123-271

Budapest, Szent István-körút 27.

A huzások OKTÓBER 19-én kezdődnek

HIVATALOS ÁRAK: Fel Egész
3.50 P 7. — 14. — P 28. — P

Ujhegyi sorsjegyek nyernek!

re, mely azt mondta, hogy a jelenlegi határok nem megfelelők.

A képviselők itt közbekiáltottak:

— Ugy van, úgy van! Mindent vissza!

— Másik oka, — folytatta a miniszterelnök — az, hogy a magyar lakosságot így akarják optálásra és ezzel saját földjük elhagyására kényszeríteni. Mi türellemmel megpróbáltunk békét teremteni, de egyszer elérkezik egy pillanat, amikor betelik a mérték. (Ugy! Ugy van! — kiáltják a képviselők.) Tegnapelőttől kezdve retorzióval élünk. Eddig 850 román, részben vezető személyiségeket, tettünk át a határon. Ez nem nekik szólt, egyénileg, hanem a román kormánynak és eljárásának és kénytelenek vagyunk ezt a megtorlást folytatni, sőt fokozni, ha a románok rendet nem teremtenek a saját portájukon. Az erdélyi románság vezetői részéről a kolozsvári görögkatolikus püspök jelentkezett, hogy hajlandó közvetíteni. Erre megadtunk neki minden lehetőséget s lehetővé tettük, hogy Bukarestbe utazzék. A külügyminiszter ur három óras tanácskozáson fogadta, míg ugyanakkor Gyárfás Elemér nem tudott egyetlen hivatalos tényező elé sem kerülni. Megtesszük a szükséges diplomáciai lépéseket, mint ahogyan megtettük eddig is többször. Most azonban már kénytelenek vagyunk retorziókkal élni. Követeljük, hogy a magyarsággal szembeni bánásmód megváltozzék, sőt követeljük, hogy a magyar népek megadjanak mindent, amit a román népek mi spon-tán megadtunk. A bevonulás utáni első napokban Kolozsvárnál 13 ezer, Nagyváradnál hat-ezer, később ismét több ezer magyar menekült át a határon, akiknek megszámlálása folyik, de teljes mértékben nem is lehet megszámlálni, mert sokan egyenesen rokonaikhoz mentek. A kürtösi állomáson hosszú vagon sorokban várakoznak az újabb kiutasítottak, vagy az eddig átüldözöttek hozzátartozói. Ezért hoztuk a megtorló intézkedést: eddig csak Kolozsvárról és Nagyváradról utasítottunk ki románokat, de most már másutt is folytatni fogjuk ezt az eljárást.

A miniszterelnök végül reményének adott kifejezést, hogy a határon túl végre megjön a józan ész és megkezdődik azoknak a visszaengedése, akik haza akarnak térni, mégpedig olyan körülmények között, hogy biztosítják számukra az életlehetőséget.

A miniszterelnök beszédét általános helyesléssel fogadták. A Ház ezután részleteiben elfogadta a behívási indítványt, majd elhatározta, hogy holnap tartja legközelebbi ülését.

Ezután áttértek az interpellációra, melynek során *Rajniás Ferenc* a harmadik zsidó törvényt sürgette. *Teleki* miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy az új törvényjavaslatot rövidesen lát-hatja a Ház.

Kolozsvárról jelentik: Torockóról érkezett hírek szerint a Maniugardisták a községet négy oldalról felgyújtották.

A belügyminiszter megkezdte nagyváradai tárgyalásait

Saját tud. Kedden este háromnegyed 8 óra-kor mintegy 45 perces késéssel a gyorsvonattal megérkezett az állomásra dr. Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter. Társaságában érkezett *Osváth László*, dr. *Sass Elemér* miniszteri osztályfőnök, *Sótonyi Gábor* miniszteri tanácsos és *Benczur-Urmóssy Gábor* miniszteri titkár. A belügyminiszter először *Hlatky Endre* erdélyi kormánybiztossal és dr. *Thury Kálmán* város kormány megbízottal fogott kezét, majd fogadta dr. *Horváth György* rendőrfőtanácsos, a rendőrség vezetőjének jelentkezését. Az előkelő vendégek gépkocsin a Park-szállóban lévő lakásukra hajtottak. Este a belügyminiszter és kísérete a Katolikus Körben vacsorázott.

Ma délelőtti a volt alpolgármesteri szobákban megkezdtek a tanácskozásokat, amelyek előrelát-hatólag 2 napig fognak tartani.

Nagyváradról a belügyminiszter gépkocsin folytatja útját Kolozsvár felé.

Temetés. Özv. Király Zsigmondné szül. ne-mes nagyfelvégi Belinczy Ágnes 78 éves korában meghalt. Temetése csütörtökön délután 3 órakor lesz a Steinberger-kápolnában. (Erdélyi „Concordia”.)

Szodoray Lajos asztalosmester 82 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése csütörtökön délután 5 órakor lesz a Steinberger-kápolnában. (Erdélyi „Concordia”.)

Moszkva tudtával és beleegyezésével történtek a németek romániai lépései

A Mai Nap jelenti: A Vreme berlini jelentése szerint a Wilhelmstrasse környékén szerzett értesülés arról számol be, hogy a német fővárosban egyre szilárdabb a meggyőződés, hogy a Romániával kapcsolatos legújabb lépést a német kormány Moszkva tudtával és beleegyezésével tette. Német körök leszögezik, hogy az eddig tett intézkedések a Romániának adott garanciák kiépítésébe tartozik és a történtek az Anglia elleni harc egyik láncszemét jelenti.

A miniszterelnök nyilatkozott a mezőgazdasági termékek árának felemeléséről

„Mindenkinek vállalnia kell az áldozatokat a nemzeti célok eléréséért”

Budapestről jelentik (MTI): Teleki miniszterelnök fogadta a Magyar Távirati Iroda munkatársát és előtte a kormány legújabb gazdaságpolitikai elhatározásairól a következőket mondotta:

— A kormány az ár- és munkabérléptéka terén fontos elhatározásokra jutott. Az ezekre vonatkozó közleményt a közeli napokban közli. Nagyfontosságú kérdésekről van szó. Szükségét látom tehát annak, hogy a legszélesebb körül nyilvánosságot ezekről tájékoztassam. Több szempontot kellett figyelembe vennem. Ezek egyrészt a magyar gazdasági élet huzamos ideje tartó fejlődésével kapcsolatosak, részben az európai háború kihatásainak tekinthetők, részben pedig összefüggnek azzal, hogy az ország terület újabb gyarapodása a nemzetet új, nagyfontosságú feladatok elé állította.

— A világgazdasági válság kitörése óta a kormány céltudatosan törekedett arra, hogy az akkori katasztrófális világpiac áruháza közepette a mezőgazdasági helyzetet segítsen. Ezt nemcsak szociális megfontolásból tette, hanem azért is, hogy biztosítsa a mezőgazdasági termelés folytonosságát és fokozását, mely mindnyájunk jólétének alapja. Amikor bizonyos mezőgazdasági termékek árának felemelését határoztuk el, az évekkal ezelőtt megkezdett úton haladtunk tovább. Csak azokat az árakat emeltük, amelyek növekedése nélkül egyes termelési ágak fejlődése biztosítható nem volna. Természetesen határt szab az is, hogy a magyar belföldi árszínvonal nem szakadhat el a külföldi, főként a német és olasz piacon elérhető ártól, már pedig ezeken a piacokon az árak nem emelkedtek.

— Egyes mezőgazdasági árak emelése természetesen visszahat az élelmezés költségeire. Persze jóval kisebb mértékben, minthogy csak egyes termékek áráról van szó. Viszont arra is gondolni kellett, hogy a kiskereskedelmi árak emelkedése minél kisebb mértékre korlátozódjék. A kormány az élelmiszerek drágulása folytán érintett fogyasztó rétegek helyzetének enyhítését is szem előtt tartja. Ezért a mezőgazdasági munkabérek és kistisztviselői fizetések felemelését határozta el. Ennek célja, hogy az élelmiszerdragulás által teremtett költségterhelést ellensúlyozza. A munkabérek és a kistisztviselői fizetések rendezésének ideje most érkezett el, amikor a mezőgazdasági árszínvonal és az ebből adódó élelmezési költség végleges kialakulásával számolhatunk. Az árak alakulásában szerepe van a különféle adók és

egyéb közterhek felemelésének is. A felemelések célja éppen az, hogy az állam a nemzet termelésének a szokottnál nagyobb mértékét biztosítsa a közcélok számára.

— Az ipari termelés irányítása terén is szociális megfontolások voltak az irányadók. Ezért gondoskodás történt arról, hogy ne luxus-cikkek készüljenek, hanem olyan tömeg-fogyasztási cikkek, amelyek a legszélesebb néprétegek szükségletét elégítik ki. Intézkedett a kormány, hogy ezeknek az árai alacsony maradjanak. A munkabérek és kistisztviselői fizetések most elhatározott rendezésével egyidő-

ben ezeket rögzítette is. A kormány elhatározása során mindenekelőtt azt tartja szem előtt, hogy a széles néprétegek szempontjából döntően fontos a foglalkoztatottság fenntartása és biztosítása és hogy a munkanélküliségnek megfelelő intézkedésekkel elébevigjon. Ezért mindenkinek iparkodik kielégítő munkát és jövedelmet biztosítani. Ma terheket mindenkinek kell közvetlenül, vagy közvetve viselnie. Közvetlenül úgy, hogy a közterhek emelkedtek, közvetve pedig olyanképpen, hogy az életszínvonalat le kell szorítani s nem úgy élhetünk, ahogyan szeretnénk.

— Választanunk kell: vagy nemzeti céljainkat valósítjuk meg akkor is, ha az az egyéni jólét rovására megy, vagy csak a magunk jólétére törekszünk a nagy nemzeti céljaink rovására. A választás nem lehet kétséges és nem hiszem, hogy volna magyar ember, aki ne vállalná az áldozatokat szívesen és örömmel, ha tudja, hogy ezzel az országépítés történelmi feladatának megvalósításához járul hozzá.

100.000 kiló angol robbanóanyag hullott Berlinre, — 360.000 kiló német robbanóanyag Londonra

Huszonöt halottja van a Berlin elleni legutóbbi angol légitámadásnak

Berlinből jelentik (Német Távirati Iroda): Jól értesült katonai körökben nyert értesülés szerint az angol légi haderő a keddre virradó éjszaka Berlin ellen intézett támadása során hozzávetőleges számítással mintegy százezer kilogram robbanóanyagot és gyújtóbombát dobott le. Ebben a súlyban 40—50 robbanóbomba és néhány tucat gyújtóbomba foglaltatik. A német légi haderő az utolsó huszonnégy órában 360 ezer kilogram robbanóanyagot dobott le Londonra.

Berlinből jelentik: A brit repülő Berlin elleni múlt éjszakai támadásának eredménye huszonöt halott. A halálos áldozatoknak több mint a fele nő és gyermek. Körülbelül hatvan személy sebesült meg súlyosan.

Londonban tüzeket okoztak a német bombák.

Londonból jelentik: (Reuter) A légügyi és belbiztonsági minisztérium jelenti: Kedden este ellenséges repülőgépek támadást intéztek Dél- és Délnyugat-Anglia egyes városai ellen. A szardára virradó éjszakai támadások elsősorban London és Anglia több más pontjai ellen irányultak. Elszórt támadások történtek az ország más pontjai ellen is. Londonban és külvárosaiban több tűz keletkezett, több épület és ipartelep megrongálódott. Az

áldozatok számát még nem ismerik. Essex gróféágban az egyik városban több ház megrongálódott.

Hazakészülnek a Japánban lakó amerikai állampolgárok.

Newyorkból jelentik: (Stefani) A Japánban lakó amerikai állampolgárok hírszerint felszólítást kaptak, hogy térjenek haza. Az amerikai angol nagykövetet, aki légi úton Londonba készült, hogy megbeszélést folytasson kormányával, utasították, hogy ne hagyja el Washingtonot, tekintettel a város sáros távolkeleti helyzetére.

Japán ellenséges lépésnek tekinti a burmai ut megnyitását.

Rómából jelentik (MTI) Rómában a burmai ut megnyitásának következtében a távolkeleti helyzet lehetséges kiéleződésével számolnak. A Popolo di Roma San Sebastiãoan át érkezett távolkeleti értesülése szerint, japán katonai körök kiemelik, hogy a Hano-i repülőtér elfoglalása után a Csungking-burmai ut a japán repülőgépek hatóságára esik. Ugy hiszik, hogy az angol-japán kapcsolatok kényes szakaszhoz érkeztek, mert Japán a burmai ut megnyitását ellenséges lépésnek tekinti. Japán ugyanis az elmúlt napokban több ízben kijelentette, hogy szembe száll minden olyan nemzettel, mely segíteni akarja a csungkingi kormányt, mivel azt japánnal szembeni kihívásnak tekinti.

Nem kétséges, hogy az angol-japán kapcsolatokkal egyidejűleg az amerikai japán viszonyban is feszültség áll be, mert az Egyesült Államoknak nagy része van a burmai ut tekintetében elfoglalt angol álláspont megváltoztatásában.

Hír szerint egy japán személyiség kijelentette, hogy a japán fegyveres erők Indokínától kénytelenek lesznek újabb repülőterek használatát kérni.

DOMBAY PENSIÓ

Budapest, V, Zoltán-u. 16

Az ország általánosan ismert és közkedvelt pensiója.
A legtökéletesebb komfortot nyújtja.
Konyhája elsőrangú. Mérsékelt árak.

Tel.: 119-372

Divatos nőcipők nagy választékban

P. 16.50 P. 17.20 P. 20.—

pompás formák, elsőrangú minőség

REICHARD cipőáruház

Nagyvárad, Rákóczi-ut 4.

Jávor Béla riportja:

Embertelen kinzásokkal és éheztetéssel tették tönkre a románok az erdélyi gazdáktól elhurcolt állatokat

Kolozsmezei és székelyföldi lovak is kerültek Nagyváradra

A lovassági kaszárnyában vagyunk. Itt helyezték el és itt ápolják azokat a lovakat, amelyeket a román hadsereg elrekrutált, vagy a visszavonuláskor elhurcolt és amelyeket Romániának a román-magyar bizottsági tárgyalások eredményeként vissza kellett juttatnia Magyarországra területére.

Már a Félix-fürdő melletti határszakaszon működő átvételi bizottságnál és a fagyvissárhelyi gyűjtőtelepeken tett látogatásaink is fogalmat nyújtottak arról a könyörtelen, barbár bánásmódról, amelyben a román hadsereg az erdélyi magyar gazdáktól elrabolt állatokat részesítette. De a szörnyűségekről, amelyeket a románok a szerencsétlen páriákon elkövettek csak itt, a lovassági kaszárnyákban győződhetünk meg igazán, ahol szemtanúi lehetünk a félholtra kinzott, sanyargatott lovak tömegkatasztrófájának.

„Az Isten büntesse meg őket!”

A laktanya udvara biharmegyei gazdákkal van tele, akik lovaikat keresik. Tisznyával az oldalukon, fáradtan és elborult arcú ténferegnek napestig a kaszárnyaépületek között, sorrajárák az istállókat, a lovardát, a nagybeteg lovak számára elkülönített helyeket és szomorú terepszemeket végeznek a hatalmas, sáros udvaron, ahol még nem volt ideje a magyar honvédségnek rendezni azt, amit a huszonkétéves román gazdálkodás elhanyagolt, elrontott, tönkretett. Napok óta folyik már ez a hol csüggedő, hol új reménykedésre éledő keresgélés. Minden egyes lovat alaposan szemügyre vesznek a gazdák, minden egyes lovat külön megszajnálják, minden egyes lesóványodott, összevert, megvakított vagy halálosan beteg állat láttán öklöbe szorul a kezük és elmondják a lesújtó ítéletüket az uralomról, amelynek ők és jószágaik áldozataivá lettek.

— Gazság ez, — mondogatják. — Az Isten büntesse meg őket.

Nem olyan egyszerű feladat, hogy kiki rátaláljon a saját lovára. Mert azok az állatok, amelyeket a biharmegyei átvételi bizottság a Félix-fürdő melletti határszakaszon vett át, még nem szükségképpen biharmegyei, vagy nyugaterdélyi

gazdák tulajdonai. Az ezen a ponton áthajtott több mint 300 ló között van eok kolozsmezei, sőt székelyföldi is. Ezeknek származási helyét nagy körültekintéssel, nehéz rendező munkával apránként állapítják meg itt, Nagyváradon, s ugyanezt teszik Kolozsváron és a Székelyföldön működő összpontosító parancsnokságok is. Az így számbavett lovakat aztán megyék szerint osztják el és cserélik ki egymás között a gyűjtőtelepek parancsnokságai. Amíg ez a kicserélés nem történt meg, természetesen alig lehetséges, hogy a gazdák rátaláljanak lovaikra, nem is szólva arról, hogy már román területen is az állatok ezrei pusztultak el és ez a tömeges lóhullás folytatódott a felszabadított részek gyűjtőtelepein is.

A románoknak minden kárt meg kell téríteni.

— Nos, gazdúrám, — kérdezzük egy törődött, boeszus diószegi gazdát, aki Isten tudja hanyadszor járta már végig az istállókat, — megtalálta-e már a lovát?

Lemondóan legyint a kezével.

Csontvázkirakat az istállóban

Az istállóban folytatjuk szomorú szemleutunkat. Kötőfék nélkül, tömegével békésen állnak itt a lovak. A románok így eresztették utjukra őket s lehetetlenség mindegyiket kötőfékkel látni el. A parancsnokság csak táplálásukra és állatorvosi ellátásukra szoritkozhatik. — már amennyire erről a több ezer letag állatnál szó lehet. Így is óriási összegeket emészt fel a lótap beszerzése, s a lóápolók százainak ellátása. A kaszárnya udvarra egymásután kanyarodnak be a szénával megrakott szekerek s a parancsnokság a lóápolók újabb és újabb csoportjait veszi fel, többnyire a menekültek közül...

Ahogy elhaladunk a szabadon, szeliden, bánatosan álló állatok hosszú sorai mellett, istállóról-istállóra, valóságos csontvázkirakat tárul elénk.

— Pedig már valamennyire magukhoz tértek, — magyarázza a parancsnok, — S amelyik állat szerencsésen tulesett az első etetés megrázkódta-

— Dehogy találtam meg. Ki tudja, hol kallódik szegény, ha egyáltalában még életben van.

A parancsnok, egy rendkívül tevékeny alezre-des, akinek mindenre kiterjed a figyelme, mindennütt jelen van, rendez, intézkedik, így vigasztalja a gazdákat:

— Most várunk ezernégyszáz lovat a kolozsvári telepről. Hát ha azok közt lesz a maguké.

— És ha azok közt se lesz?... És ha soha többé nem kapjuk vissza?

— Akkor jelentik a veszteségüket az illetékes hatóságoknak. A románok minden kárt meg kell hogy térítsenek.

„Ebből még ló lesz...”

Végigjártuk mi is a kaszárnyaudvart. Mindenfelé rozoga szekerek állnak, amelyeket a románok vittek el a visszavonulás alkalmával s most többé-kevésbé használhatatlan állapotban, jórészt csak roncsokban szolgáltatják vissza. Ezek már nem nagyon érdeklik a gazdákat. A szekerekkel majd csak lesz valahogy. Vagy visszakapják őket vagy nem. De a lovak — az más. A lovakhoz nem tisztán a tulajdonos és a tulajdon anyagi kapcsolatai fűzik a gazdákat. A szívük vérzik értük, se éjjelük, se nappaluk, hogy megrövidítsék állataik szenvedéseit és végre otthon gondozhassák, ápolhassák őket.

Az egyik istálló mellett nyomorult gebe hever. Haláltusáját vivja. Néha felemeli fejét, rugkapál, majd elnyulik a sárban és fénytelen szemében a kimúlás iszonyata tükröződik. Csont és hár az egész állat; ember legyen, aki benne tulajdonára ismer. Nem is fontos most már. Legyek ezrei szállják: nem bír védekezni többé. Könyörtelen lóápolók szénatörmelékkel szórják rá, hogy védjék az élősejtjeit, de a szerencsétlen állat vergődésében, minduntalan lerázza magáról a szénatörmelék s újabb ezerszámra lépik el a legyek. Még egy-két órája van, s akkor viszik ezt is a dögterre, mint annyi sorstársát vitték az elmúlt napokban.

Odébb szekérvázba állított pej tusakodik a kórral, amely az éheztetés és gondozatlanság miatt támadt meg szervezetét. Bihari gazda ápolgatja, támogatja, etetgeti. Az övé: ma reggel ismert rá.

— Lesz még ebből ló? — kérdezi leverten a parancsnokot.

— Ebből igen, — vigasztalja az alezre-des. — Ennek már a szeméről látom, hogy életben marad.

Távolabb, ugyanilyen, szénával bélelt szekérvázban egy másik, még betegebb állat roskadozik. Csak néha kap széna után, legyek milliói fekete takarót borítanak rá. A parancsnok külön lóápolót rendel melléje, aki gyöngéden veszi gondozása alá. Ennél már kevesebb a remény. Szögletesen kiállnak a csontjai, lágyéka bemélyült, több ebből vérzik. Szánt szándékkal, tervszerűen se lehetett volna jobban tönkretenni ezt az állatot. A gazdák elborult arcú állanak meg előtte: vége van.

tásán, ha csak uincs súlyos szervi baja, lassan a gyógyulás útjára kerül.

Az egyik istállóban kórházat rendeztek be. Tiszta alom-szalmán fekszenek itt elnyulva a lovak; némelyik kísérleteket tesz, hogy feltápászkodjék, de vissza-visszahull, mások vergődéséhez már a véghez közeledés utolsó rugásait véli látni az ember. Megrendítő a kép.

Az ember menekülni szeretne az állati kínlás borzalmas telepről. De szerencsére derűsebb látványokban is van részünk. A lovardában, mint valami zárt lóvásártéren jobb állapotban levő lovak szoronganak; testük kipárolgása melege fűti az óriási helyiséget. Sok széna van előttük, — jó dolguk van itt...

Paripa a padlason.

Némelyik istálló feliratok olvashatók: „Szatmár megye” — „Szilágy megye”... Ezekben már megyék szerint elosztva várnak az állatok a továbbszállításra. Az egyik ápoló lábadozó lovat mutat, amely a telep kedvencévé nőtte ki magát. Arról nevezetes, hogy gyógyulása fölötti örömben felment az istálló betonlépcsőjén a padlásra, s onnan vidáman kitekingetett a tetőlyukon át...

De még sokkal népszerűbb a gyűjtőtelepen egy szatmári kanca, amely egészséges csikóval ajándékozta meg ma még ismeretlen gazdáját. A családi esemény nagy örömet váltott ki a kaszárnyaszerte, mert a fagyvissárhelyi és a nagyvárad telepeken történt számtalan elvetelés után az a csikó jelenti a több mint három ezer ló egyetlen egészséges szaporulatát... Külön ápoló van állandóan mellette, s a lovaikat kereső gazdák gyöngéd tekintettel simogatják meg a nyomorúságban születet, kedves kis állatot.

Mintha egy jobb jövő elhírnökét látnák benne.

Minden magyar cipőszükségletét a **Páll**

cipőáruházban szerzi be,

mert **1, keresztény magyar üzlet**

2, árai a legolcsóbbak

3, a „Páll” cipő márkát jelent

Elegáns női cipők 16 p.-tól, lakk cipők 18 p.-tól! Férfi- és gyermekcipők hasonló olcsó árakban!

Olcsóbban vásárolhat

mint Budapesten!!!

„Páll” cipőáruház

Nagy Sándor-utca 1

Ünnepélyesen megnyitották a székelyföldi légipostajáratot

Naponként külön repülőgép indul Székelyudvarhely, Kézdivásárhely, Csíkszereda és Sepsiszentgyörgy városokba

Marosvásárhelyről jelentik (MTI): Szerdán a marosvásárhelyi repülőtéren ünnepélyesen megnyitották a székelyföldi légiposta-járatot. Mától kezdve naponként külön postaszolgálatra berendezett repülőgép indul útnak Marosvásárhelyről Székelyudvarhely, Kézdivásárhely, Csíkszereda és Sepsiszentgyörgy felé. hogy a Budapestről az ugyancsak aznap repülőgépen érkezett légipostát a székely városokban már a kora délelőtti órákban eljuttassa. Székelyudvarhely, Kézdivásárhely, Csíkszereda és Sepsiszentgyörgy rögtönzött repülőterén éjtőnyővel ejti le postáját a légi postás.

Minisztériumi bizottság utazott Marosvásárelyre a légiposta ünnepélyess megnyitására.

Nagyvárad. Saját tud. Szerdán délelőtt a

menetrendszeri budapesti MALERT személyszállító repülőgéppel egyidőben egy „Foché-Wulf 58” típusú légipostagép érkezett a nagyváradai repülőterre. Ez a légipostagép fogja marosvásárhelyi kiindulási ponttal a Székelyföld légipostáját lebonyolítani.

A menetrendszeri repülőgéppel érkezett meg a kereskedelmi és közlekedésügyi minisztérium által kiküldött bizottság Török István légügyi főtanácsos vezetésével, aki a légipostajárat marosvásárhelyi ünnepélyes megnyitását Varga József ipar- és kereskedelemügyi minisztert képviselte. A bizottság tagjai a következők voltak: Istvánffy László, a MALERT igazgatója, Ujváry László forgalmi főnök, a világhírű magyar repülő és Nemes Kelemen Ernő, a közlekedésügyi minisztérium légügyi osztályának sajtóreferense.

Nagyváradról és Kolozsvárról is repülőgép viszi a postát a Székelyföldre

A Magyar Lapok munkatársa a repülőtéren beszélgetést folytatott Kelemen Ernő sajtóreferenssel, aki a székelyföldi légipostajáratra vonatkozólag a következőket közölte:

— A légipostát minden reggel a Budapest-Marosvásárhely közötti menetrendszeri utaszállító gép szállítja Marosvásárhelyre. Marosvásárhelyen a küldeményeket átveszi a „Foché-Wulf” postagép s elindul velük a Székelyföldre. Mivel Székelyudvarhelyen, Kézdivásárhelyen, Csíkszeredán és Sepsiszentgyörgyön nincs megfelelő repülőtér, a küldeményeket éjtőnyővel engedik le az erre berendezett alkalmi repülőtereken. EMbb a levélküldeményeket dobják le s azután a fővárosi ujságokat, úgyhogy szerdán déltől kezdve a Székelyföldön már minden délben megkapják a leveleket s olvashatják a pesti lapokat.

— Nagyváradon és Kolozsváron a m. kir. posta ugyancsak a légipostának adja át a Székelyföldre szóló küldeményeket, lapokat s ezeket minden felár nélkül szállítják rendeltetési helyükre.

Elmondotta még Kelemen Ernő, hogy gróf Teleki Pál miniszterelnök óhajára Varga József iparügyi miniszter mindent elkövetett, hogy minél előbb megteremtődhessen a postai kapcsolat is a visszatért erdélyi részekkel. A légiposta megszervezése nagy technikai akadályokba ütközött, azonban a közlekedésügyi minisztérium és a MALERT semmi fáradságot és áldozatot sem kímélt s alig pár héttel a bevonulás után a légiposta már működik is az erdélyi részek fölött.

Gyógynövényeket minden mennyiségben

vásárol

Dr. MIKLÓS

Gyógynövény nagykereskedés

Budapest, V., Vilmos császár-ut 6.

Sürgőnyvclm: DRIMAG, Budapest, Telefon 38-05-77

Rövid nagyváradai pihenés után a menetrendszeri utaszállítógép és a Foché-Wulf gép továbbindult Marosvásárhely felé.

HENTES, csemege és műszaki berendezések,
 huszári gépek, jégsztrónok, Berzel rendszerű gyorsmérlegek, sonkavágógépek, National kasszák, márvány pultok, védőüveg felszerelések, hus borgok és más felszerelések nagyválasztékban, használták és ulak kaphatók.
ROSENFELD, Budapest, Népszínház-utca 31.

Emlékérem az erdélyi részek felszabadulása emlékezetére

A kormányzó úr kézírata a miniszterelnökhöz

Budapestről jelentik (MTI): A Kormányzó Ur a következő legfelsőbb rendelkezést adta ki:
 — A magyar királyi honvédelmi miniszternek a minisztertanács hozzájárulásával tett javaslatára Keletmagyarország és Erdély egy részének Mátyás király jubileumi évében történt felszabadulása emlékére emlékérmeket alapítok és azt azoknak óhajtom adományozni.

akik a július 2 és szeptember 30 közötti időben legalább 28 napon át tényleges katonai vagy csendőrségi szolgálatot teljesítettek, továbbá a rendőrség és pénzügyőrség ama tagjai számára, akik a trianoni határt hivatásukból folyóan a honvédség csapatával, vagy azok előtt, tehát szeptember 4 és 16 közötti időben lépték át. A további szükséges intézkedés megtételével a honvédelmi minisztert bízom meg.

A kolozsvári egyetem ünnepélyes megnyitása

Segítségnyújtás a tehetséges szegény főiskolai hallgatók részére

Kolozsvárról jelentik (MTI): Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter a sajtó képviselői előtt nyilatkozott és a többi között ezeket mondotta:

— A Ferenc József Tudományegyetem ünnepélyes megnyitása e hó 18 és 20 között lesz. Ezután kezdődnek meg a beíratások és november első napjaiban a tanítás.

— A középiskolai tanulók szociális támogatása tekintetében, — folytatta a miniszter, — mint eddig is, abból az alapfondatból indulok ki, hogy minden tehetséges és jóképességű magyar ifjunak meg kell adni mindazt

a kedvezményt, melynek birtokában gond nélkül végezheti tanulmányait. Ezért a visszatért részekben is bevezetjük az úgynevezett regresszív tandíj-rendszert, melynek keretében mindenki vagyoni helyzetének és tanulmányi eredményeinek megfelelően nagy tandíjkezdményhez juthat. A Horthy Miklós ösztöndíj-alap ösztöndíjainak számát a visszatért területek lakosságának arányához mérten emelni fogjuk és ugyanilyen mértékben alapítunk új ösztöndíjakat. Igyekeztem gondoskodni minél több diákinternátus alapításáról, valamint az ingyen tankönyv-akció megszervezéséről is.

REMTOR IRÓGÉP

K. F. TÁRSASÁG

Budapest, IV, Andrassy-ut 12

A REMTOR irógépek magyarországi kizárólagos fõlerakata. Közvetlen gyári fiók

Hordozható irógépek:

5 különböző modell!
 A legkorszerűbb kivitelben!
 Kényelmes részlevezetésre is!

Irodai modellek:

Cserélhető kocsiszerkezettel!
 Automata tízedes rovatolóval!
 Remekművü, csucsteljesítmények!

Valamennyi modell könnyed betűkiosárváltószerkezettel.

A visszatért erdélyi terület összes helyiségei részére megfelelő íő- és alhépviseleteket keresünk!

Enyhítették

az anyaországba való beutazás eddigi korlátozásait

A polgári lakosság részére, további intézkedésig, az eddigi rendelkezés marad érvényben

Nagyvárad. Saját tud. Szerdán délelőtt közölték a városi katonai parancsnokságon, hogy az anyaországba való beutazásra könnyítéseket léptették életbe. A jövőben a köztisztviselők, a katonák, a csendőrség, valamint hozzátartozóik, minden utazási igazolvány nélkül utazhatnak, amennyiben fényképes személyazonossági igazolvánnyal rendelkeznek. Hasonló kedvezményt élveznek a nyugdíjasok is. A polgári lakosság számára az eddigi rendelkezések maradnak érvényben. Értesülésünk szerint október 20-án felüggesztik az utazási tilalmat, illetve korlátozást.

Dorian Filmszínház

Ma csütörtökön mutatja be Jókai Mór a halhatatlan magyar regényíró egyik legszebb művének filmváltozatát

Legújabb világhíradók

„Az aranyember”-t

Szereplők: Kiss Ferenc, Egyri Mária, Mezey Mária, Csorfos Gyula, Petheő Attila, Rózsahegyi Kálmán, Uray Tivadar.

A külső felvételek a regény eredeti helyszínén: Ada-Kaleh szigetén és a Vaskapunál készültek.

A világ közvéleménye Gibraltár elestére vár

„Nincs többé sziget” — de tengeri erőd sem

Madrid, október hó.

Nemrég nagy meglepetésként hatott világ-szerre az a jelentés, hogy Franco, a spanyol államfő, a spanyol nemzetiünnepen tartott beszédében Gibraltár visszaadását követelte az angoloktól. Több, mint kétszáz év óta először történik meg, hogy Spanyolország formailag igényt támaszt Gibraltárra, Angliának erre a spanyol földön épített dac-várára, mely a meg-

madták meg békeidőben is a spanyol kikötőket, valamint különös előszeretettel, az évenként Nyugat-Indiából hazatérő spanyol ezüstflottát... nem egyszer kitűnő sikerrel.

Spanyolország akkoriban nagyon el volt foglalva európai többi birtokain is, így legelső sorban Hollandiában, úgyhogy elhanyagolta nem egyszer anyaországának hathatós vé-

delmét. Egy újabb bizonyíték arra, hogy Anglia háborút idegen csapatokkal szeretne mindig megharcolni, az a tény, hogy úgy Gibraltár elfoglalásánál, valamint az erődnek bevehetlenné varázslásában az angoloknak német csapatok segítettek. Gibraltár meghódítója Prinz Georg von Hessen-Darmstadt, császári tábornagy volt. A spanyol megszálló sereg csak 100 katonából és 500 népfölkelőből állt, míg az elfoglalás III. Károly nevében történt. — a Gibraltár előtt parancsnokló angol tábornok, Rooke tábornagy azonban — mit akkoriban csakis egy angol tengernagy tehetett meg — levétette III. Károly lobogóját és az angol zászlót tűzette ki helyére, mely azóta a szírtetőn megszakítás nélkül lobog s nem ingott meg számos spanyol és francia kísérlet hatása alatt sem.

Gibraltárban leáldozóban van Anglia napja

De minthogy ma már „nincs sziget többé”, úgy nincsenek már tengerierődítmények sem. Eddig azonban segített még Gibraltár biztosításának a „tenger uralásának” nimbusza. Gibraltár utolsó és legveszélyesebb ostroma 1789-től 1792-ig tartott. A tenger felőli, jól előkészített támadás, melynél páncélos bateriák is résztvettek, — ezuttal is csütörtököt mondott. A spanyol és francia szövetségesek nehéz veszteségek árán fel kellett hagyniuk a harcot, a győzelmes angolok azonban ezuttal sem voltak mások, mint nagyrészt derék hannoveriek.

A múlt század elején utoljára harcoltak a spanyolok az angolokkal együtt Franciaország és Napoleon ellen.

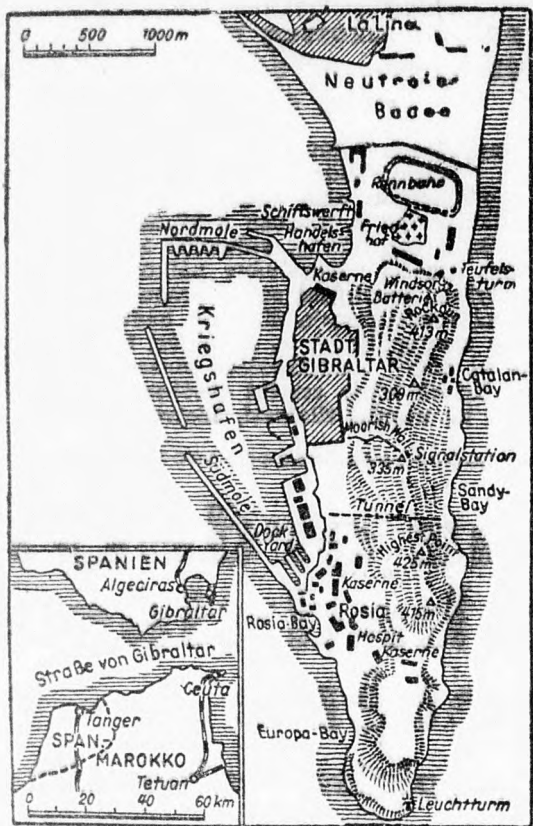
Azóta Spanyolország — ép úgy, mint Portugália, mely teljesen függött már Angliától — teljesen Anglia árnyékában maradt, mely hatalomnak tengeri uralmát kénytelen volt az egész világ évszázadokon keresztül mint megváltozhatatlan tény elfogadni. Érthető volt akkor, hogy ép azon országok, melyek hosszú

tengerparttal rendelkeztek, hittek abban, hogy ezt az egyébként fájdalmas tényt kell megtegyék külpolitikájuk alapjául. Ez azonban csak akkor volt!

Ezért lesz és marad Gibraltár, várható el-

**FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ**

este pillanatában szimbólum: mint Anglia eddig bevehetetlennek tartott dacvára a Földközi-tenger nyugati bejáratánál, mely révén eddig uralni tudta a csak 12—20 kilométer széles tengerszoros... Távozik a kapus, kinek nimbusza az összelőtt erődítmény füstjével együtt oszlik majd széjjel. A. U.

erősített sziklákról teljesen uralja a Földközi-tenger szűk bejáratját.

Kérdés azonban, hogy a világon valóban meglepetés volt-e Franco tábornok beszéde? Nem-e kellene inkább természetesnek venni azt, hogy egy nép, mint a spanyol, mely hosszú, áldozatokkal teli véres harc után megszerezte magának új függetlenségét és erejét, — most végül az angol mérges nyilat is ki akarja húzni testéből?

Az angolok kihasználják az időt

Mikor Spanyolország sziklás déli sarkát az angolok, a spanyol örökösödési háborúk folyamán, 1704 augusztusában — annak jelentőségét jól ismerve, — elfoglalták, az egykor a világ egyik nagyrészt uraló spanyolok már jó ideje nemzeti álmukat aludták. Az új világ gazdasága, melyhez a spanyolokat egyrésztől az irányító találmánya, másrésztől a bátor uralkodóvágyás vezette, kis idő múlva ellankasztotta ellenállási képességüket, vagy talán ellenállási akaratukat is, mely szükséges lett volna ahhoz, hogy védekezzenek utódjaik rablóhadjáratai ellen, melyek révén ezek a tengerek és ezzel a világ feletti hatalmat akarták megszerezni. Angol tengernagyok kalózk módjára és karmánvaik beleegyezésével egymás után tá-

Az Egyesült Államok és Szovjetunió között ismét megindultak a két hónappal ezelőtt megszakadt tárgyalások

Washingtonból jelentik (MTI): Az Associated Press jelenti, hogy hétfőn este a washingtoni szovjet nagykövet megjelent a külügyminisztériumban és hosszabb megbeszélést folytatott Sumner Welles külügyi államtitkárrel. A külügyminisztérium később jelentést

adott ki, melyben közölte, hogy a két államférfi ismét felvette a két hónappal ezelőtt megszakadt tárgyalásokat. A tárgyalások az Egyesült Államok és a Szovjet viszonyának megjavítását célozzák.

Csekély befektetés

fényes eredmény

HA VEL ILLUSZTRÁLJA REKLAM FÉNCIMKÉT ALKALMAZ MINDEN GVARTMANYAN

KLISÉ ÉS NYOMTATVÁNYÁT

MŰVÉSZI KIVITELBEN LEJUTANYSÁB BARN SZÁLLIT!

NAGYVÁRAD **König J.** KÁLVARIA U.38A

TELEFON: 23-03 HÍVÁSRA JÖVŐK

TERV ÉS VÁZLAT INGYEN

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Egész évre 30 P, félévre
15 P, egy óra 2.50 Pengő
Egyes szám ára 10 fillér

Telefon: 12-27.

Postatakarékpénztári csekk számlánk
száma: 72.301.

Kéziratokat nem őrzünk meg s nem adunk vissza

A Kormányzó köszöntőtvérata a nagyváradi Tűzharcosoknak. Nagyvárad. Saját tud. A Kormányzó ur Öfömlétsége katonai irodája útján a Magyar Tűzharcos Szövetség nagyváradi elnökének a következő legmagasabb táviratának közlését rendelte el: A Magyar Tűzharcos Szövetségnek folyó évi október hó 6-án Nagyváradon tartott első díszlátogatásáról küldött hódolatteljes köszöntését a Kormányzó ur Öfömlétsége jeltentem és a Kormányzó ur Öfömlétsége meghívni méltóztatott, hogy Elnök urnak és a díszlátogatás tűzharcosainak köszönetét és üdvözlétet tolmácsoljam. Aláírás: Vitéz Vattay vezérkari ezredes, a katonai iroda főnökének helyettese.

405 VOLT ROMÁN POLITIKUS VAGYONÁNAK EREDETÉT VIZSGÁLJÁK FELÜL. Bukarestből jelentik: Tegnap este a román hivatalos lap közölte azok névsorát, akik vagyonának eredetét szükségesnek tartják felülvizsgálni. A lista 405 nevet tartalmaz. Közöttük szerepel: Maniu, Jorga, Gigurtu, Cuza, Tatarescu, Vaida-Voevod, Titulescu, Michalache és még sokan a volt politikusok közül. Még az elhalt kormányelnökök vagyonának eredetét is felülvizsgálják. Így Goga és Avarescu is szerepel a névsoron. Sőt Antonescu és Horia Sima anyagi helyzetét is felülvizsgálja az erre kiküldött bizottság.

50 év óta fennálló előkelő és polgári közönség által látogatott

étterem, vendéglő
kötönő forgalommal, más
elfoglaltság miatt azonnal **átadó**

Erdeklődők adják be címüket
a kiadóhivatalba

2000 kötet könyvet kapott ajándékba a nagyváradi városi könyvtár. Saját tud. A városi könyvtár öt láda könyvet kapott ajándékba a Magyar Nemzeti Múzeum könyvgyűjtemények országos főfelügyelőségének erdélyi osztályától. A több mint 2000 darab könyv a magyar könyvkiadó adománya.

A BOLGÁR MINISZTERTANÁCS ELFOGADTA A NEMZETVÉDELMI TÖRVÉNYT. Szófiából jelentik: A minisztertanács elfogadta a nemzetvédelmi törvényjavaslatot, mely kimondja a nemzetközi társaságok, párhelyek és klubok feloszlását. A rendelet értelmében zsidók nem lehetnek állami és más közszolgálati alkalmazottak, földbirtokosok, szabadfoglalkozásúak, lap- és könyvkiadók, időszaki lapok munkatársai. Vonatkozik a rendelkezés a filmszakmára, színházra és filmszínházakra is. A zsidók bolgár származású eselédet nem tarthatnak. A rendelet alapján már is több nemzetközi szervezetet oszlattak fel és vagyontukat elkobozták.

A nagyváradi Notre Dame de Sion leánygimnáziumban (Nagyvárad Rákóczi ut 48) a tanítások megkezdődnek az elemi négy osztályában, valamint a gimnázium első osztályában, magyar román tagozattal. Beiratkozni lehet d. e. 10-12-ig, d. u. 4-6-ig. Továbbá az internátusba már is felvesz bennlakó és más iskolába járó elemi, közép és felső iskolásokat. Nyelvek, zene és tornatanítás, valamint felsőbbrendű ellátás. Erdeklődni az intézetnél Rákóczi ut 48, d. e. 10-12-ig és d. u. 4-6-ig.

Megnyilik a premontrei főgimnázium

Csütörtökön reggel kezdődnek a beiratkozások

Nagyvárad. Saját tud. Dr Gerinczy Pál jászóvári prépost-prelátus szerda hajnalban Nagyváradra érkezett.

Munkatársunk felkereste az itteni Rendházban és a következő nyilatkozatot kapta:

— A premontrei gimnázium egyelőre az első osztállyal még ez évben megnyílik. Az illetékes miniszteriumban e tekintetben folytatott tárgyalásaim eredményre vezettek. Kihívás van arra, hogy jövőre mind a 8 osztályt megnyitjuk. Az iratokozások már csütörtökön reggel megkezdődnek és naponként délelőtt 8 órától 12 óráig eszközölhetők Szilágyi Dózsa perjelnél.

— Végtelen örömmel tudatom ezeket — mondta dr Gerinczy Pál — mert a Rend kötelességének tartottuk Nagyvárad keresztény magyar társadalmának a szolgálatát. Nagy szeretettel jövőnk most ismét ide és hisszük, hogy a város keresztény magyar társadalmát ezt értékelni fogja.

Itt jegyezzük meg, hogy Gerinczy Pál prépost 1919-20-ban a régi premontrei gimnázium növendéke volt. Saját kijelentése szerint itt ismerte és szerette meg a rendet és ezért mindig meghatódottan, hazá jön, amikor városunkba érkezik.

Dr Gerinczy Pál prépost-prelátus szerdán este utazik vissza Gödöllőre.

A nagyváradi munkanélküli vas- és fémipari szakmunkások megoldási tervet adtak át a városparancsnoknak

Anyaországbeli üzemektől várják a segítséget

Nagyvárad. Saját tud. A nagyváradi vas- és fémipari szakmának a magyar nemzeti munkaközvetítő iránnyitása alatt álló 1000-1200 munkanélküli szakmunkása nevében kedd délelőtt küldött levelet meg vitéz Rajnay tábornok városparancsnoknál és tervezetet terjesztett elő a munkanélküliség kérdésének megoldására.

A tervezet azt javasolja, hogy az anyaországbeli vasipari üzemek méreteikhez képest vegyenek át bizonyos számú nagyváradi munkanélküli szakmunkást, mert a helybeli üzemek a jelen körülmények között nem képesek ily nagy tömegű munkanélkülit elhelyezni.

A tábornok ur megértéssel fogadta az előterjesztést és kijelentette a munkásküldöttegnek, hogy táviratilag kér azonnali intézkedést az illetékes tényezőktől a nagyváradi munkanélküliség kérdésének a javasolt értelemben történő megoldására.

A munkanélküliség a nagyváradi vas- és fémipari szakmában valóban oly rendkívüli méretű, hogy ezt a kérdést tisztán helyi eszközökkel megoldani nem is lehet. A román uralom utolsó idejében, mint ismeretes, elköltöztették Nagyváradról a Phöbus gyárat, amely igen sok munkásnak biztosított itt megélhetést, akik, tekintettel az akkor

már bizonyossággal várt nagy nemzetközi eseményekre, nem követhették a gyárat. Azonkívül a bécsi döntés nyilvánosságra hozása után nagy tömegekben tértek vissza illetőségi helyükre, Nagyváradra, azok a szakmunkások, akik a Románia részére meghagyott erdélyi területeken működő gyárakban vagy különböző okiráltságú vállalatoknál voltak alkalmazásban és akiket magyar-voltuk miatt minden további nélkül eltávolítottak munkahelyeikről.

Ezek a munkások, akik nem tekinthetők menekülteknek, hanem hazatérőknek, most az „Erdélyért” segélyjáción figyelmét is igényelhetik a maguk számára. Nem abban az értelemben, hogy pénzhelyi segélyt kapjanak, hanem úgy, hogy ez akció kiszélesítésével munkaalkalmat biztosítsanak számukra. Nem alamizsnát szarnak ők, hanem becsületes munkájukért szerény megélhetést a maguk és családjuk számára, most, a fenyegetően közelgő tél küszöbén.

A magunk részéről szükségesnek találunk, hogy a fővárosi sajtó is hívja fel a figyelmet erre az akcióra, amelybe nemcsak az anyaországi üzemek, hanem a kisebb vállalatok és mesterek is bekapcsolódhatnak egy-egy nagyváradi vas- és fémipari szakmunkás — bár ideiglenes — alkalmazásával.

KÖRÖSI DEZSŐ KÖZJEGYZŐ VETTE ÁT A VOLT HICA ÉS POPOVICI-IRODÁKAT. Nagyvárad. Saját tud. A volt Hica és a Popovici-féle közjegyzői irodákat — összevonva — Körösi Dezső közjegyző veszi át s az újonnan kinevezett nagyváradi közjegyző az Apolló-palotában, a volt Hica-féle közjegyzői iroda helyiségében már meg is kezdte működését. Körösi Dezső közjegyző azonos azzal a Körösi századossal, aki a honvédség bevonulása óta a vármegyei katonai parancsnokságon teljesít szolgálatot és úgy a sajtóosztályon, mint pedig a nagyváradi munkásviszonyok kivizsgálása és a munkabérendezések körül kifejtett tevékenységével általános rokonszenvet és megkülönböztetett megbecsülést vívott ki magának. Körösi Dezső egyébként biharmegyei származású ember s most, mikor Nagyváradon letelepszik, csak szülőföldjére tér vissza. — Ertesülésünk szerint Körösi Dezső közjegyzői kinevezése ellenére is megtartja a vármegyei katonai parancsnokság megbízását a nagyváradi munkáskérdések rendezésére.

JELENTKEZZENEK IRATAIKKAL A FOGADALMAT TETT VASUTASOK. Állomási és vonatkiszérvő vasutasok, akik a CFR-nek esküt nem tettek vagy nyelvvizsgán elbuktak, de már letették a magyar fogadalmat, ha még ezidáig nem adták át irataikat, mielőbb szolgáltatassák azokat át az iktatóhivatal vezetőjének. Fűtőházi, műhelyi és pályafenntartási személyzet irataival saját főnökségénél jelentkeznek. E les felügyelő.

Ma és minden este
HAMZA JANCSI
a leghiresebb nagyváradi magyar cigányprimás muzsikál teljes zenekarával a
Kékmacska étteremben!

ELKOBÓZZÁK ROTCSILD ROBERT ÉS EDVARTD VAGYONÁT. Vichyből jelentik: A clermont-ferrandi törvényszék Robert Rotschild és Edvard Rotschild vagyonának elkobzását rendelte el. Robert Rotschildot megfosztották francia állampolgárságától.

Ma csütörtökön indul

az **Apolló Mozgó**

Petőfi Sándor halhatatlan remekművének filmváltozatával.

János vitéz

Zene:
Dr. Kacsóh Pongrácz

Főszerepben: Dr. Palló Imre a m. kir. Operaház tagja, Dayka Margit, Kiss Ferencz, Csontos, Peéry Piri, Bilicsy

Szigoruan számozott helyek. Jegyelővét.

Szebbnél-szebb zeneszámok, humorosjelenetek, mesebe illő balettrészletek stb.

Az élet jön, az élet megy, az egyik nevet, a másik sir. Remények, titkok, örömek, szenvedések, nagy problémáját ki oldja meg?

SEMMELEWEISS A nők orvosa

az ember, a tragikus hős, ki elindult Pestről mint jókedvű diák és töprengő orvos lett. Egy probléma rabolta meg éjszakáit, miért pusztít a gyermekágyi láz? Rájött, kinevelték. Hirdette, üldözték. Legyőzte a halált, de nem tudta legyőzni az irigységet. Magyar zseni volt, sorsa magyar dicsőség. Ezen gyönyörű magyar művész film pénteken indul a **Belvárosi Filmszínházban**

Ma utoljára: **Erzsébet**

Rendelet, hirdetmények

Sorozásra kell jelentkezni az 1941-es korosztálynak

Nagyvárad város katonai parancsnoksága a 2160/1940. kat. köz. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

A honvédelemről szóló 1939. évi II. t.-c. rendelkezései alapján elrendeltetett a visszacsatolt keletmagyarországi és erdélyi területeken a becsi megállapodás szerint magyar állampolgárnak tekinthető 1919. születési évfolyamba tartozó hadkötelesek összeírása és sorozása.

Ennek folytán az 1919. születési évfolyamba tartozó azok a hadkötelesek, akik a fent megjelölt viszonyok között vannak, összeírásuk végett október hó 10-én az A-G, 11-én a H-L, 12-én az M-P, 14-én az R-Sz, 15-én a T-Z kezdőtűsök, a városi katonaugyosztály (városháza II. em.) helyiségében személyesen jelentkezni tartoznak.

A jelentkezéshez az érdekeltek hozzák el születési-anyakönyvi kivonatukat és a személyazonosságukat igazoló egyéb okmányokat.

Az összeírásra való jelentkezés elmulasztása az 1939. évi II. t.-c. 177. §-a értelmében kihágás, illetőleg vétség és 2 hónapig, illetőleg 1 évig terjedhető fogházzal büntetendő.

Lehetőség adatik továbbá az 1916-1918. és az 1920-1923. évi születésűek közül azoknak az ifjaknak a jelentkezésére is, akik a m. kir. honvédséghez való felvételüket önként kérik. Ezek ugyancsak a fent megjelölt napokon jelentkezhetnek. Jelentkezésükhöz személyi okmányaikat szintén hozzák magukkal.

A sorozás időpontja később fog közzé tenni.

Kelt Nagyváradon, 1940. október hó 8-án.

Vitéz **RAJNAY KÁROLY** s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

Hatósági ellenőrök kinevezése több zsidó ipari vállalatokhoz

A m. kir. nagyvárad városi katonai parancsnokság 2171/1940. kat. köz. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Tudomására hozom Nagyvárad város közönségének, hogy a „Fulger” lakatos és lemezárugyár Nagyvárad, Sánc-utca 11. sz. a. céghez **Dobozy György** okl. gépészmérnök, nagyvárad lakost ideiglenes hatósági ellenőrnek neveztem ki.

A m. kir. nagyvárad városi katonai parancsnokság 2172/1940. kat. köz. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Tudomására hozom Nagyvárad város közönségének, hogy a „Florenz” mérleg-, súly- és fémárugyár Nagyvárad, Gilányi-ut 6. sz. alatti céghez **Dobozy György** okl. gépészmérnököt, nagyvárad lakost ideiglenes hatósági ellenőrnek neveztem ki.

A m. kir. nagyvárad városi katonai parancsnokság 875/1940. kat. köz. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Tudomására hozom Nagyvárad város közönségének, hogy a „Régner és Weisz” textil ipartelephez Nagyvárad, Árpád vezér-ut 74. sz. alá **Podolcsák József** nagyvárad lakost ideiglenes hatósági ellenőrnek neveztem ki.

Nagyvárad, 1940. október 8-án.

Vitéz **RAJNAY KÁROLY** s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok

Felhívás a hadirokkantakhoz és hadiözvegyekhez

Felhívjuk az érdekelteket, hogy tagsági díjuk rendezése végett mielőbb jelentkezzenek. Jelentkezések, felvilágosítások hétköznaponként délelőtt 9-12 óráig a szövetség hivatalában, Nagy Sándor-utca 12 (vármegyeház).

Nagyvárad és Biharmegyei
Csoport Vezetősége.

Jelentkezzenek az összes postai nyugdíjasok

A m. kir. nagyvárad városi katonai parancsnokság 230/1940. szám alatt a következő felhívást adta ki:

Felkérem a Nagyvárad város területén élő összes postai nyugdíjasokat, hogy a m. kir. posta betegségi biztosító intézet tagsági ügyében házassági bizonyítvány és a gyermekek keresztleveleivel a Nagyvárad 1. számú postahivatalnál (I. em. 33. sz. szoba) **feltétlenül** megjelenni sziveskedjenek az alábbi sorrendben:

Tisztviselők: 1940 október 11 és 12-én.

Altisztviselők: 1940 október 14 és 15-én.

Felhívás a hordóhitelesítésre

A m. kir. nagyvárad városi katonai parancsnokság 2210/1940. kat. köz. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Felhívom Nagyvárad thjf. város közönségét, hogy a m. kir. mértékhitelítő hivatal a hordóhitelesítés eszközölhetése céljából a hordóhitelesítési hivatalt felszerelte, így a hordóhitelesítés akadálytalanul megkezdhető.

A hordóhitelesítések Nagyváradon a főposta épületében felállított hordóhitelesítő hivatalnál eszközölhetnek.

Nagyvárad, 1940. október 8-án.

Vitéz **RAJNAY KÁROLY** s. k.

tábornok, városi katonai parancsnok

Nagyvárad város magyar királyi katonai parancsnoksága

1678-1940. szám.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY

Nagyvárad város magyar királyi katonai parancsnoksága nyilvános árlejtést hirdet a központi és elmeorvász részére szükséges 220 vagon I. osztályú bukkhasáb, vagy 220 vagon I. osztályú cser, tölgy vagy gyertyán hasáb tűzifa szállítására. Az árlejtésen résztvenni óhajtó fatermelők vagy kereskedők lezárt ajánlatukat írásban legkésőbb folyó hó 14-éig délelőtt 11 óráig a Központi Kórház gazdasági hivatalába nyújtják be. Az ajánlattal együtt a városi főpénztárnál letétbe teendő az ajánlati végösszeg 5 százaléka. Óvadék címén, mely óvadék a szállítás odaitélése esetén 10 százalékra egészítendő ki.

Nagyvárad, 1940. október hó 9.

Vitéz **Rajnay Károly**, s. k., tábornok
városi katonai parancsnok.

A nagyvárad mozgóképszínházak műsora:

BELVÁROSI: A NŐK ORVOSA.
DORIAN: AZ ARANYEMBER.

ÁPOLLO: JÁNOS VITÉZ.

Jelentkezés zöldre keresztves védőnői tanfolyamra

Nagyvárad város katonai parancsnoksága az alábbi hirdetményt adta ki:

Az Országos Közegészségügyi Intézet a felszabadult erdélyi részek zöldre keresztves védőnői szükségletét a tetszabadult részekből óhajtja pótolni. Ezen célból védőnői tanfolyamot nyit, valószínűleg még e hó végei kezdetével. Felhívom ennél fogva mindazokat a legalább 6 középiskolát végzett és 32 évüket még be nem töltött hölgyeket, akik fenti pályát választják, hogy részletesebb felvilágosítás céljából jelentkezzenek a városi tisztiorvosi hivatalban (rendőrségi épület), naponta reggel 8 és 9 óra között.

Vitéz **Rajnay Károly**, s. k.,
tábornok, városi katonai parancsnok.

JELENTKEZZENEK AZ EBTULAJDONOSOK

Nagyvárad város főállatorvosi hivatala értesíti az érdekelteket, hogy a kutyák veszettségelleni oltásához szérum rendelkezésre áll. Az oltás végett az ebtulajdonosok jelentkezzenek a főállatorvosi hivatalban városháza, II. em. naponta délelőtt 10-12-ig. Egyben közlöm a város közönségével, hogy sertésvész és baromfikolera szérum is kapható. Nagyvárad, 1940. okt. 8. A városi m. kir. főállatorvos **Kellner György**, állategészségügyi főfelügyelő.

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árjegyzései:

1940 október hó 8-án:

Külföldi pénznemek	Pérez	Áru
Kanadai dollár	250.—	300 —
Dinár	7.60	7.90
Dollár U. S. A.	345.—	350.—
Cseh-Morva-Protektorátusi korona	11.45	11.80
Szlovák korona	11.55	11.90
Leu	3.20	3.40
Lira	17.40	17.90
Svájc frank	79.40	80.40
Svéd korona	81.70	82.70
Külföldi kifizetések		
Athén	3.02 ¹ / ₂	3.05 ¹ / ₃
Belgrád	7.82	7.88
Berlin	135.70	136.70
Pozsony	11.79	11.93
Bukarest	3.41	3.44
Istanbul	268.—	271.—
London	13.87	14.03
Milánó	17.66	17.8864
Newyork	344.10	347.10
Prága	11.79	11.93
Szofia	4.11	4.15
Stockholm	82.—	82.80
Zürich	79.60	80.40

Kedvezményes leu-árfolyamok:

Külföldi pénznemek	Vételi árfolyam leuban
Dollár U. S. A.	211.65
Lira	9.50
Svájci frank	48.65
Külföldi kifizetések	
London	851.80
Milánó	9.50
Newyork	211.65
Zürich	48.65

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Pályázati hirdetés

A **kökényesdi** (Halmi mellett) római katolikus Egyházközség **kántortartói** állást hirdet. **Fizetése:** 2 szoba, nyári és téli konyha, kamara, fűszárító, istálló, stb. álló lakás, 7¹/₂ hold szántó, (melyhez valószínűleg még 4 hold jön), 8 hold kaszáló, 1¹/₂ hold kert, 20 véka tengeri párbér, stóla s megfelelő állomány. Folyamodványok **október 12-ig** a rk. plébániához küldendők. Állás értesítés után elfoglalandó. Iskolaszék.

KÖZGAZDASÁG

Mielőbb segíteni kell a visszacsatolt erdélyi országrészek kézművesiparosságán!

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara érdekes javaslatai

Az anyaország sajtója erdélyi cikksorozatok keretében, mint ismeretes, részletesen foglalkozott a visszacsatolt Erdély kézműves iparosságának a sorsával. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara is ebben a kérdésben terjedelmes felterjesztést intézett az iparügyi miniszterhez, rámutatva többek között az erdélyi kézművesiparosság teke-szegénységére és arra, hogy mindenekelőtt a termeléshez szükséges tőkéről kellene gondoskodni. Fontos az anyagi vonatkozása mellett lelki motívumokból is a visszakerült Erdély iparosai nézőpontjából, hogy érezzék az anyaország gondoskodását.

Ebből a célból — állapítja meg a kereskedelmi kamara felterjesztése — Erdély visszakerült részein is a legsürgősebben meg kellene szervezni a fedezet nélküli kisipari és kiskereskedelmi hitelkölcsönözést. Annál inkább szükséges az akció alapját még áldozatok árán is bővítéssé tenni, hogy a visszacsatolással bekövetkező zökkenők mennél kisebb mértékben váljanak érezhetőkké. A ie-honyolást az anyaországban bevált rendszerrel egyezően a kereskedelmi és iparkamarákra kellene bízni, mint amelyek összetételükben, külső szerveiknél, valamint az iparos és kereskedő világgal való kapcsolataiknál fogva a legalkalmasabbak erre.

A közvetlenül kisiparosoknak juttatandó kölcsönökön kívül az iparosokat foglalkoztató társadalmi rétegeket is abba a helyzetbe kellene hozni, hogy az iparosokat megrendelésekkel láthassák el. Ebben a vonatkozásban az építőipar foglalkoztatásának biztosítása volna a legalkalmasabb eszköz, mert az építőiparral számos iparág kapcsolatos. Célravezető volna ennél fogva az építkezni szándékozók részére ott, ahol azt a lakáviszonyok indokolták teszik, építési hitelek elnyerésének megkönnyítése. Ennek a célnak a szolgáltatása volna állítható a törlesztéses házépítési kölcsönöknek (LAB) Erdélyben is való mielőbbi meghonosítása. Az építőipar és az általa foglalkoztatott számos iparág munkához juttatását szolgálja az is, ha a pénzügyi kormányzat, mint a Felvidék viszályterésével kapcsolatban történt, az átalakítási és tatarozási adókedvezményeket a visszakerült Erdélyre is sürgősen kiterjesztené, ami nehézségbe sem ütközik, mert tényleges áldozatot az állam részéről nem kíván.

A tökehiányon kívül kedvezőtlenül befolyásolja a kézművesipar termelését az anyaghiány. Ennek következtében, hogy Erdélyt a románok kiűrités alkalmával valóságos kifosztották, az anyaghiány Erdély kézművesiparosságát fokozott mértékben sújtja. Megokolt volna ezért az erdélyi kézművesiparosság anyagigénylésének (főleg bőr, vas és textil) lehetőleg mennél nagyobb mértékben való honorálása.

A visszacsatolással kapcsolatban az erdélyi közületeknek tekintélyes szükséglettel kell számolni anyagban és munkában egyaránt. E munkalehetőségek közül azokat, amelyeknek teljesítésére kézműiparosok képesek, elsősorban az odaváló kézműiparosoknak kellene biztosítani, de gondoskodni kellene arról is, hogy a közszállításokból származó követelésekhez a legközelebbi időn belül hozzá is jussanak. Az erdélyi kézművesiparosságának bizonyára számottevő követelése van a román államnak, vagy román intézményeknek teljesített munkáikért. Nagy megkönnyebbülést je-

lentene a kézműiparosság számára, ha igazolt követeléseire addig is, amíg idevágóan államközi egyezmény jön létre, előleget kaphatna.

Az Önállósítási Alap működéseit a hazatért Erdélyre is ki kellene terjeszteni. Feltétlenül szükséges az ipari közigazgatásnak az anyaország iparosi közigazgatásba való mielőbbi beillesztése. Ebben a vonatkozásban nemcsak az átmenettel összefüggő rendelet alkalmazásáról van szó, hanem magának az ipari társadalomnak az idevágó hazai joganyaggal való megismertetéséről is, mely megkönnyítené az iparüzőknek az új helyzethez való alkalmazkodását, ez viszont bizonyos mértékig tehermentesítené az iparhatóságokat is. Igen üdvösnök bizonyultak ezen a téren a közigazgatási előadások, amelyek keretében a szoros értelemben vett ipari közigazgatási ismereteknél kívül előadásra kerültek az adózással, a közszállítással, az Országos Társadalombiztosító Intézettel kapcsolatos tudnivalók is. Ezeknek az előadásoknak az előadói a felvidéki területeken a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara szakreferenseiből kerültek ki, akik ezt a megbízást Erdéllyel kapcsolatban is bizonyára készséggel vállalták.

Ezenkívül át kellene ültetni a visszakerült részekre az iparosok szakmai és szellemi ismereteinek

Ideiglenes vezetőséget neveznek ki a nagyváradi Ipartestület élére

Nagyvárad. Saját tud. Kedden délután négy órakor a nagyváradi iparosság képviselői ülést tartottak az ipartestület helyiségében. Az ülésen 40 meghívott szakmai vezető jelent meg. Baitner Ottó osztálytanácsos, miniszteriumi kiküldött az ülés megkezdése előtt felhívta a megjelenteket, hogy felállva mondják el a magyar hűszereget.

Pleskó András iparkamarai titkár vezetésével résztvett még az ülésen dr. Kocsondi Gyula miniszteri titkár és dr. Dobsa László, az ipartestületek országos központjának egyik igazgatója.

Pleskó András bemutatta a vendégeket, majd dr. Kocsondi Gyula felmutatta a miniszterium levelét, amelyben felhatalmazták, hogy Nagyváradon és vidékén alakítsa meg az ipartestületeket.

A Nagyváradon megalakulandó ipartestülethez tartozik Nagyvárad városa, a központi járás, valamint Nagyszántó és Kisszántó községek, amelyek eddig a biharkeresztesi kerülethez tartoztak. Borsot viszont Biharkereszteshez csatolták. A nagyváradi ipartestületnek tehát körülbelül 1200 váradói és 200-250 járási tagja lesz. A biharkeresztesi kerületnek pedig körülbelül 300 tagja lesz. A miniszteri vezértitkár ezután bejelentette, hogy a miniszterium, illetve a katonai hatóság nem engedélyezte a választásokat s ezért a polgári közigazgatás bevezetéséig ideiglenesen

kinevezett vezetőség kerül az ipartestület élére. A miniszterium egy elnököt, 4 társelnököt és körülbelül 20 vezetőségi, illetve választmányi tagot nevez ki.

Dr. Dobsa László, az ipartestületek üdvözlését tolmácsolta, hangsúlyozta, hogy érsemlyéni születésű, tehát az itteni iparosság minden panaszával bizalommal fordulhat hozzá.

Baitner Ottó, aki szintén erdélyi születésű, kérte a tagokat, hogy legyenek meggyőződve arról, hogy az újonnan kinevezendő vezetőség minden tekintetben egyezzen meg a magyar iparosság érdekeivel.

A nagyváradi iparosok nevében Bauer Győző asztalos és Darabont Gyula szabó szolgált fel. Sürgős intézkedéseket kértek a helyi iparosság sérelmeinek orvoslására.

Pleskó András dr. beszédében kifejtette, hogy bármilyen vezetőséget jelölne is ki az ipartestület élére, a kézműiparosság azzal nem lesz megelégedve. Mégis kéri a tagokat, hogy az ideiglenesen kinevezett vezetősége mindenben támogassák.

Bjelentése után, hogy a vendégek még két napig maradnak Nagyváradon, tehát szakmai kérdések dőlnek az iparosság bizalommal fordulhat hozzájuk.

A bizottság ezután Ermihályfalva, Szatmárnémeti, Eled, Margita és Szinóváralja szervezési munkálatait végzi el.

Értesülésünk szerint a nagyváradi magyar iparosság az az óhaja, hogy az ipartestület vezetését, ha ideiglenesen is, Szabó Károlyra, a közbecsülésnek örvendő asztalosmesterre ruházzák, akinek neve eddig azért nem került előtérbe az ipartestület elnökségének kérdésével kapcsolatban, mert országgyűlési képviselőnek ajánlották.

Telefon 17-76

Ne kíséreltezzon!

Cserépkályháit kizárólag a bevált Hardtmuth rendszer szerint rakassa át, mellyel legújabb stílusú és színű chamotte kályhák, kandallók nagy választékban! Szerelés - Atrakás - Javítás

50%
famegtakarítást ér el. Kizárólag

„Bafisa” KERAMIK

Cserépkályha lerakat. — Színház mögött
Figsch József kerámikus mérnök
Szilágyi Dezső-u. 3.

Jó és olcsó is
a Darmol hashajtó. Beváltja, amit ígér.
Nincs vele kényelmetlenség, bajlás,
teafőzés, keserűízű anyagok nyálása,
Kitűnő ízű hashajtó a **DARMOLO**
Már 14 fillértől is minden gyógyszerboltban kapható.

BITTENBINDER

műasztalos

Elvállal épület-, butor és üzleti portál készítést.

Nagyvárad
Vámház-utca 23/c.

SZINHÁZ

Városszerte nagy az érdeklődés a menekültek javára rendezendő színházi estély iránt

A szombat esti „Magyar Est” műsorának ismertetése.

Nagyvárad. Saját tud. A váradvelencei Katolikus Nőszövetség rendezésére lázas buzgalommal dolgozik a Szigligeti színházban szombat este 9 órai kezdettel rendezendő magyar est előkészítésén. Az előkészítési munka már befejezés előtt áll a csütörtökön kerül sor az est főpróbájára.

A menekültek javára rendezendő szombati magyar est műsorát az alábbiakban ismertetjük:

Az estélyt zenekari nyitány vezeti be, majd Halász Gyula c. kanonok mond ünnepi megnyitó beszédet. A Szent Korona című előkép következik s utána az Erdélyi indulót éneklí el egy díszesen beállított csoportozat. „Megemlékezés a multrol” című prólogust adják elő, utána 10 magyar ruhás pár palotása következik, majd a Fráter-zenekar kíséretében magyar nóták következnek. Hazafias költeményeket adnak elő kitűnő szavalóművészek s utána Liszt második rapszódiajának zenéjére magyar táncokat mutatnak be. Újra szavalat következik, majd egy művészi rendezésű előkép, amely az ország gyarapodását jeleníti meg. Szünet alatt az ifjusági zenekar szórakoztatja a közönséget.

Szünet után nótaszámokkal, táncszámokkal tarkított Arató ünnepet mutatják be. Az ünnepi est Szent István életképpel s a Himnusz eléneklésével ér véget.

Az estély teljes jövedelmét a sokatszenvedett menekült véreink segélyezésére fordítja a rendezőség. Jegyek előre válthatók csütörtöktől kezdve a színház jobboldali pénztáránál. A rendezőség a nemes célra való tekintettel szívesen fogad felülfizetéseket.

A színházi iroda közleményei:

„Tokaji aszú”

nagyszerű operett további előadásai
vasárnap d. u. 4 óra és este 8 és fél óra

Vasárnap délután 5 órakor és este 8 és fél órakor folytatja útját Szilágyi László és Elsemann Mihály nagyszerű operettje, a Tokaji aszú. Az eddigi érdeklődés, ami ez a udonság iránt előadásról-előadásra megnyilvánult, az szinte páratlan a maga nemében. Aki a Tokaji aszút eddig látta, csak a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkozik a darabról. A vasárnapi előadások teljesen a bemutatott előadások szerint lesznek délután 5 és este 8 és fél órakor. A nagy érdeklődésre való tekintettel jegyekről ajánlatos lesz előre gondoskodni, a színház elővételi pénztára naponta délelőtt 10-11-ig és délután 4-től 6-ig a nagyközönség rendelkezésére áll.

Heti műsor:

Csütörtök, péntek nincs előadás.
Szombat este: A váradvelencei Katolikus Nőszövetség műsoros estje.

Vasárnap délután 5 órakor: Tokaji aszú.
Vasárnap este 8 és fél órakor: Tokaji aszú.
— Jegyek a vasárnapi előadásokra már válthatók a színház elővételi pénztáránál.

„DEBRECEN”

a főváros legkedveltebb

étterme

az erdélyi úri közönség kedvenc találkozóhelye

Apcáhidetések

Szavanként 10 fillér, állást keresőknek 25% kedvezmény

Allást kezes

Keresztény
urleány pénztárba, hivatalba, vagy orvos mellett állást keres. Nagyvárad, Sal Ferenc utca 6-A. délután 3-4 óra között.

Házvezetőnek
menne idősebb asszony kis családdal vagy magános urhoz. Özv. Beöthy Béláné. Nagyvárad, Hlatky-u. 25. sz. Viktornénál.

10.000 lel
kaucióval rendelkező férfi, pénzbeszédő, v. más hasonló állást keres. — Dobos Ferenc, Nagyvárad, Gillányi-u. 10. szám.

Önálló
cipőfelsőrészkesztő állást keres, elmenne vidékre is. Kuderna Ferenc, — Nagyvárad, Smetka György-u. 14.

Négy középiskolát
végzett keresztény leány üzleti, vagy más hasonló elfoglaltságot keres. Galamb-u. 11 sz.

Bejáró
takarítást, mosást, vasalást vállal Nagy Károlyné, Béke-u. 6-a.

Allást nyel

Főzni
tudó, megbízható mindenest jelentkező. — Petrovics, Nagyvárad, Teleky-u. 28.

Magános
takarítót, idősebbet felvesz. Newyork szőlő, Nagyvárad.

Lakás

Háromszobás,
parkettes lakás, parkirozott udvarban november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Sal Ferenc utca 6. sz.

Háromszobás
erkélyes lakás kiadó. — Nagyvárad, Lahner György-u. 6.

Kiadó
butorozott szoba különbejárattal, esetleg konyhával is. Nagyvárad, Görbe-u. 9.

Butorozott
szoba, különbejárattal, azonnalra kiadó. — Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 14-a.

2 egymásba
nyíló butorozott szoba, magánháznál, november 1-re kiadó. Nagyvárad, Petőfi-u. 5.

Különbejárattal

butorozott szoba fürdőszoba használattal, esetleg ellátással kiadó. Nagyvárad, Kosztuht-u. 14.

Kiadó
I. és II. emeleti 2 szobás modern lakás. — Nagyvárad, Pável-u. 20. szám.

Kiadók
2, 3 és 4 szobás hallos modern lakások. Hitler Adolf-u. 24. Telefon 11-04.

Kiadó
egyszobás konyhás és háromszobás komplet lakás, Pável-utca 17. alatt és háromszobás komplet magánház a nagyállomás közelében. Értekezés dr. Bozsódi ügyvédnél. Nagyvárad, Pável-utca 17.

Gerliczy-utcán
két szobás fürdőszobás és egy szobás fürdőszobás lakás kiadó. Értekezni — Nagyvárad, Szaniszló-u. 55. alatt.

Adás-vétel

Sürgösen
eladó kisebb bérház központ közelében, amely áll 1x2 szoba, főszoba, 5x1 szobás mellék helyiséges lakásokból és kert, egészséges portmentes utcában 40 ezer levi évi tiszta jövedelemmel, ára 16.700 pengő 500.000 levi. Főútvonalon új 4 parkettás, elő és fürdőszobás, komfortos szép magánház, sarok telekkel 14.700 pengő 41.000 levi. **Ugyancsak főútvonalon** 2x2 szobás, egyszerű fürdőszobával, 3x1 szobás, konyha, speizos pince és kert eszlingeni redőnyös új ház 10% tiszta jövedelemmel. 16.700 pengő. **Vaskón** 4 szobás háromnegyed holdas uri magánház cserélne várádi házzal. Eladó még több kisebb-nagyobb házak, szőlők és birtokok. Vekerdy Kálmán ingatlanforgalmi irodája, Nagyvárad, Széles-u. 28.

Ócska téglá
eladó. — Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 3.

Eladó
alig használt asztal spór, nagy metszett tükör, kerek asztal. Párizs-utca 18. Nagyvárad.

Garderobe
szekrény, kis íróasztal, álló íróasztal, eladók. Nagyvárad, Váradi Zs. u. 2-c. Asztalos.

„Pregma”
arany dombornyomású prés eladó. Cim: Zemplényi, Nagyvárad, Szt László-tér 7.

Eladó
egy jókarban lévő Dürkopp férfi bicikli, dinamólámpával és egy leányka bicikli. — Dobozy, Petőfi utca folytatása, volt Ruine-lor-utca 9. szám.

Háló-
és konyhabutort keresek megvételre, esetleg kombinált szobát. Sándor Gyula, Nagyvárad, Ritoók Zsigmond-utca 12.

Student III.
Hohner akkordeon, kitűnő állapotban, eladó. Nagyvárad, Erzsébet liget-utca 38.

Teljesen
jó karban lévő modern gyermekkocsit keresek megvételre. Cim: Nagyvárad, Lukács György u. 38.

Eladó
Körös-utcában sarok telek téglá és faanyaggal. Érdeklődni Popovics irodában. Nagyvárad, Szent János-u. 6

Butorok
mindenfélé, nagyon olcsó budapesti árért kaphatók. Nagyvárad, Kossuth-u. 5. Steiner butorüzlet.

Különféle

Keresztény
magyar családnál butorozott szobát keres 2 személy részére állami tisztviselő. Cim a kiadóban.

Keresztény
uricsaládnál tisztviselő, lakást, teljes ellátással november 1-re keres. Cim a kiadóban.

Arverési hirdetmény
A Romac R. T. Felosztó Bizottsága 1940 okt. 12-én délelőtt 11 órakor árverés alá bocsátja fenti részvénytársaság részben behajthatatlan, részben jogvitás kinlevőségeit. A kinlevőségek névértéke pengő 4.391.86 azaz négyezerhatszázkilencvenegy pengő 86 fillér, míg kikiáltási áruk összesen Pengő 100.— azaz száz pengő. Az árverés színhelye a Részvénytársaság irodája. Gróf Csáky István utca 79. szám. Nagyvárad, 1940. október 9. A Felosztó Bizottság.

Női kosztümök
és kabátok készülnek a Bach szalonban. Nagyvárad, Szalárdi-utca 16. Előnyös árak! Legjobb szabást! Szép munka!

INGATLANT
venni, eladni, cserélni akar, forduljon dr. Simonyi ingatlanforgalmi irodához, Nagyvárad, Rákóczi-ut 2.

KIADÓTULAJDONOS: SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA RT

Fő- és felelősszerkesztő: Felelős kiadó:
Dr Paál Árpád Dr Scheffler Ferenc
a Szent László-nyomda Rt igazgatója